

POWIATOWY URZĄD PRACY W LUBACZOWIE

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE LUBACZOWSKIM ZA
ROK 2013**

CZEŚĆ PROGNOSTYCZNA

Sporządził: Sylwester Kusiak

Zawartość

Wstęp.....	3
Rozdział 1. Struktura osób bezrobotnych w powiecie lubaczowskim w 2013 roku	4
Rozdział II. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w powiecie lubaczowskim według szkół i grup zawodów w roku 2013 oraz prognoza na 2014 rok.....	11
Rozdział III. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych rocznika 2013 zarejestrowani w PUP w Lubaczowie	22
Zakończenie.....	28

Wstęp

Opracowanie poniższe stanowi część prognostyczną raportu z *Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie lubaczowskim w 2013 roku*, można je traktować jako swego rodzaju suplement do części diagnostycznej raportu rocznego *Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie lubaczowskim w 2013 roku*.

Przedstawiono w nim dane dotyczące uczniów, którzy w 2013 roku kończyli szkoły ponadgimnazjalne na terenie powiatu lubaczowskiego. W tym miejscu należy nadmienić, że sprawozdanie to ma odmienny charakter niż w powiatach, w który zlokalizowane są uczelnie wyższe, wtedy przedstawia się informacje o osobach studiujących na terenie właściwym dla danego urzędu pracy. Jak się wydaje bardziej przydatna byłaby wiedza o osobach studiujących, których stałym miejscem zamieszkania byłby dany powiat. Niestety z powodu braku takich informacji, w niniejszej pracy zamieszczono jedynie dane o absolwentach studiów wyższych rocznika 2013 zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie. Podstawowym założeniem opracowania było pokazanie informacji o liczbie i strukturze zawodowej absolwentów w roku 2013, a także o prognozach na 2014 rok.

Część prognostyczna *Monitoringu zawodów...* pozwala ocenić spójność kształcenia z zapotrzebowaniem rynku pracy na dane zawody i specjalizacje. W okresach rocznych stanowi podstawowe źródło informacji o dostosowaniu kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do specyfiki lokalnego rynku pracy. Przypomnieć w tym miejscu należy podstawowe założenia, jakie przyświecają idei badania zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

- określenie kierunków i natężenie zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnych, regionalnych i krajowym rynku pracy,
- stworzenie bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych,
- określenie odpowiednich kierunków szkolenia osób bezrobotnych, zapewniając jednocześnie większą efektywność organizowanych szkoleń,
- bieżącą korektę poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego (dotyczy władz oświatowych oraz dyrekcji szkół),
- usprawnienie poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- ułatwienie organizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

Podstawą merytoryczną do sporządzenia niniejszego opracowania są dane statystyczne umieszczone w tabelach, które stanowią integralną część sprawozdania MPiPS, zaś niezbędnym źródłem potrzebnym do prowadzenia monitoringu jest zbiór informacji o osobach zarejestrowanych w PUP. Część zasadnicza części prognostycznej prowadzenia wynika z danych Systemu Informacji Oświatowej MEN, ponadto wykorzystano dane przedstawione przez Główny Urząd Statystyczny.

Rozdział 1. Struktura osób bezrobotnych w powiecie lubaczowskim w 2013 roku

Jako że bieżące opracowanie można traktować jako uzupełnienie zasadniczej części raportu rocznego z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w roku 2013, wprowadzeniem do dalszej części pracy będą wyniki zaprezentowane w tymże sprawozdaniu. W tym kontekście najbardziej istotne dane dotyczą struktury osób bezrobotnych pod kątem podziału na zawody i grupy zawodów, a także tak istotnych kwestii jak wykształcenie, kwalifikacje czy doświadczenie zawodowe.

W końcu 2013 roku w ewidencji lubaczowskiego urzędu pracy pozostawało 4409 osób bezrobotnych, w tym 2064 kobiety, była to liczba niemal identyczna jak w roku poprzednim (4458 osoby na koniec 2012). Podobnie minimalnie zmieniła się stopa bezrobocia, wyniosła 17, 8%, a więc o 0,2 punktu procentowego więcej. Osoby z prawem do zasiłku stanowiły niewielki odsetek bezrobotnych, w końcu 2013 roku było ich 437, w tym 154 kobiety. Na wsi zamieszkiwało 2919 osób, a więc 66% bezrobotnych, zdecydowana większość osób (4065 – 92, 2%) była w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czego najczęstszymi powodami posiadania tego statusu było bycie długotrwale bezrobotnymi (2381 osób – 54% bezrobotnych), a także brak wykształcenia średniego (2368 osób – 53,7%).

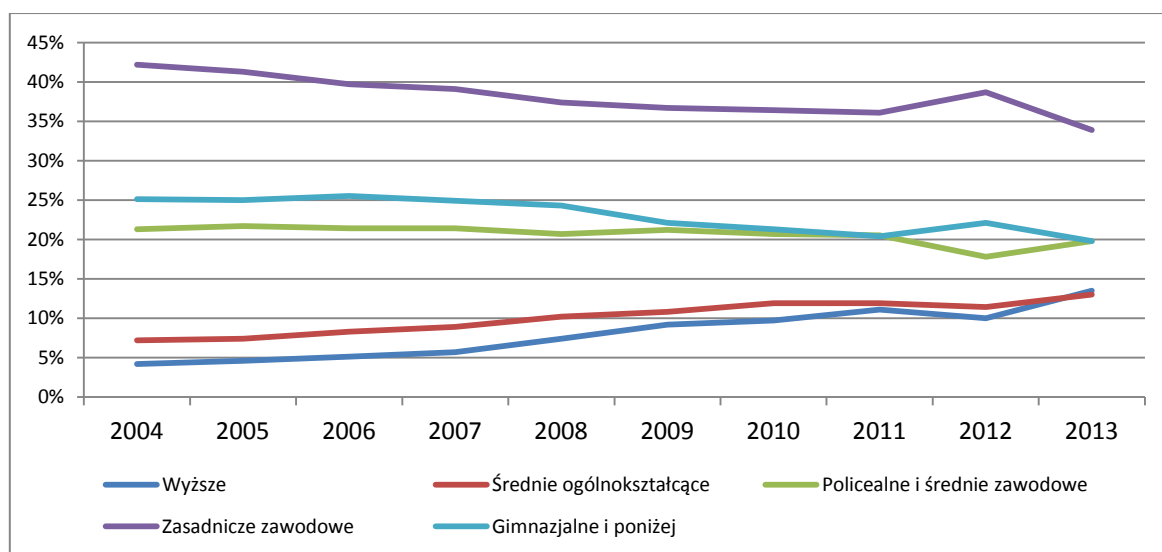
Ponad połowa bezrobotnych nie posiada wykształcenia średniego, z czego 1494 osoby (33, 9% bezrobotnych) mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, zaś 874 (19, 8%) legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Warto wspomnieć o zwiększającej się z roku na rok reprezentacji osób z wykształceniem wyższym, w końcu 2013 roku było ich 594, tak więc niemal co siódmy bezrobotny (13, 5%) posiadał dyplom ukończenia uczelni wyższej. Lokalny rynek pracy z racji swej specyfiki nie jest w stanie „wchłonąć” osób o takim poziomie wykształcenia, a studia wyższe kończy coraz większa reprezentacja mieszkańców powiatu, można wobec tego założyć, że liczba ta w kolejnych latach będzie się systematycznie zwiększała. Liczba ofert pracy odpowiednich dla omawianej grupy jest zdecydowanie niewystarczająca, co między innymi wpływa na bardzo wysoki współczynnik długotrwałego bezrobocia, które dotyka 44, 6% osób z wykształceniem wyższym. Wykształcenie średnie ogólne posiadały 572 osoby (13%), zaś średnie zawodowe lub policealne 875 (19,8%).

W tym miejscu należy wspomnieć o kolejnym czynniku determinującym w ogromnym stopniu szanse danej osoby na znalezienie pracy, a mianowicie posiadanych kwalifikacjach zawodowych, podstawową formą ich nabywania jest osiągnięcie w trybie nauki w szkole lub poprzez praktykę w miejscu pracy, dodatkowymi formami stają się szkolenia lub formy wsparcia typu przygotowanie zawodowe dorosłych. Jeśli chodzi o omawiany wskaźnik, aż jedna czwarta (24, 8%), czyli aż 1092 bezrobotnych nie posiada żadnych uprawnień zawodowych, w realiach współczesnego rynku pracy i stale zwiększających się wymagań pracodawców wobec kandydatów do zatrudnienia,

jest to liczba dramatycznie wysoka, pokazująca jak trudny do zrealizowania pozostaje problem aktywizacji zawodowej ogromnej rzeszy osób.

Jak wspomniano wcześniej, ponad połowę osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie stanowią niezmiennie osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym (67,3% w 2004; 66,2% w 2005; 65,3% w 2006; 64,0% w 2007; 61,9% w 2008; 58,81% w 2009; 57,7% w 2010; 56,5% w 2011; 56,1% w 2012 i 53,7% w 2013 roku). Zauważalny jest systematyczny spadek liczebności tej grupy bezrobotnych. Na stałym poziomie utrzymywały się wskaźniki procentowe w grupie osób z wykształceniem średnim zawodowym, grupa ta stanowiła stale około 21%, wahania liczby osób w tej kategorii nie przekroczyły punktu procentowego. Jednocześnie, wskaźniki dotyczące poziomu wykształcenia wskazują na narastającą liczbę osób ze średnim i wyższym wykształceniem w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych (pomimo zmniejszającej się w latach 2004-2008 ogólnej liczby bezrobotnych, jednocześnie wzrastała ilość osób z wykształceniem średnim ogólnym i wyższym). Wyjaśnieniem tego zjawiska wydaje się być rosnąca z roku na rok liczba absolwentów wyższych uczelni, w szczególności kierunków przygotowujących do pracy w administracji, przy małej liczbie nowych miejsc pracy dla pracowników kancelaryjnych. Na potrzeby analizy rynku pracy obliczono, iż w 2004 roku odsetek osób z wyższym wykształceniem wśród bezrobotnych wynosił w powiecie lubaczowskim 4,2%, w 2008 roku było to już 7,4%, zaś w 2013 roku 13,5% (w 2012 roku było to 11,9%, co oznaczało wzrost liczby osób bezrobotnych w wykształceniu wyższym o niemal jedenaście procent w ciągu roku, zaś w stosunku do ogółu ewidencji aż o 1,6% punktu procentowego). Przy założeniu, że ta tendencja zostanie utrzymana w następnych latach, w 2020 roku osoby z dyplomem ukończenia studiów wyższych stanowić będą powyżej jednej czwartej osób bezrobotnych (taka sytuacja występuje już teraz w niektórych dużych ośrodkach miejskich)

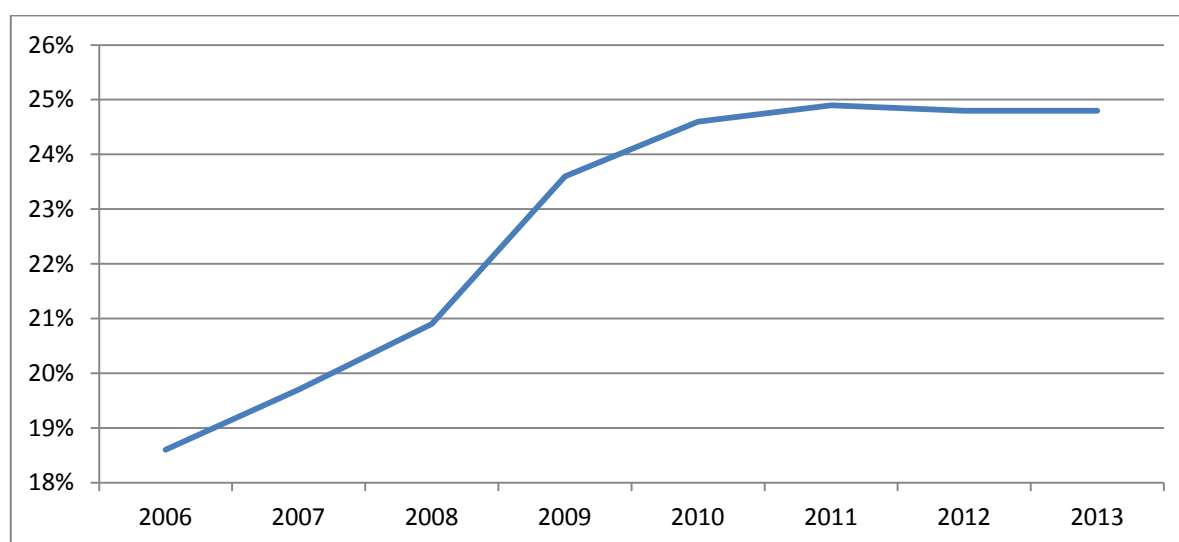
Wykres 1. Poziom wykształcenia osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Lubaczów w latach 2004 - 2013

Źródło: Opracowanie własne

Dane o bezrobociu szczególnie istotne przy sporządzaniu monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych dotyczą odsetka osób nieposiadających żadnych kwalifikacji zawodowych w stosunku do ogółu bezrobotnych. W końcu 2013 roku zawodu nie posiadało 24,8% bezrobotnych, a więc niemal co czwarta osoba. Już w poprzednich opracowaniach sygnalizowano systematyczny wzrost udziału osób bez kwalifikacji zawodowych, dość powiedzieć, że 2006 roku było to 18,6%. Od tego czasu dokonywał się systematyczny wzrost liczby bezrobotnych bez zawodu, zjawisko bardzo negatywne, szczególnie w aspekcie coraz wyższych wymagań stawianych przez współczesny rynek pracy.

Wykres 2. Udział osób bez kwalifikacji zawodowych wśród bezrobotnych w powiecie lubaczowskim w latach 2006 – 2013

Źródło: Opracowanie własne

Układ zawodów najczęściej reprezentowanych przez osoby bezrobotne jest od początku prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych stały, co można uznać za jeden ze symptomów stagnacji na lokalnym rynku pracy. Największymi grupami zawodów pozostają niezmiennie *Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni* (14% bezrobotnych), a także *Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni* (11,1% bezrobotnych). Bezrobotni, którzy byli zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie w końcu 2013 roku wykonywali 398 zawodów z Klasyfikacji zawodów i specjalności (KZiS).

Najliczniej reprezentowanymi specjalizacjami były:

- sprzedawca – 211 osób
- ślusarz – 192 osoby
- krawiec – 171 osób
- murarz – 94 osoby

- technik rolnik – 92 osoby
- technik mechanik – 88 osób
- technik ekonomista – 86 osób
- technik żywienia i gospodarstwa domowego – 72 osoby
- tokarz w metalu – 71 osób
- mechanik samochodów osobowych – 67 osób
- kucharz małej gastronomii – 60 osób
- piekarz – 54 osoby.

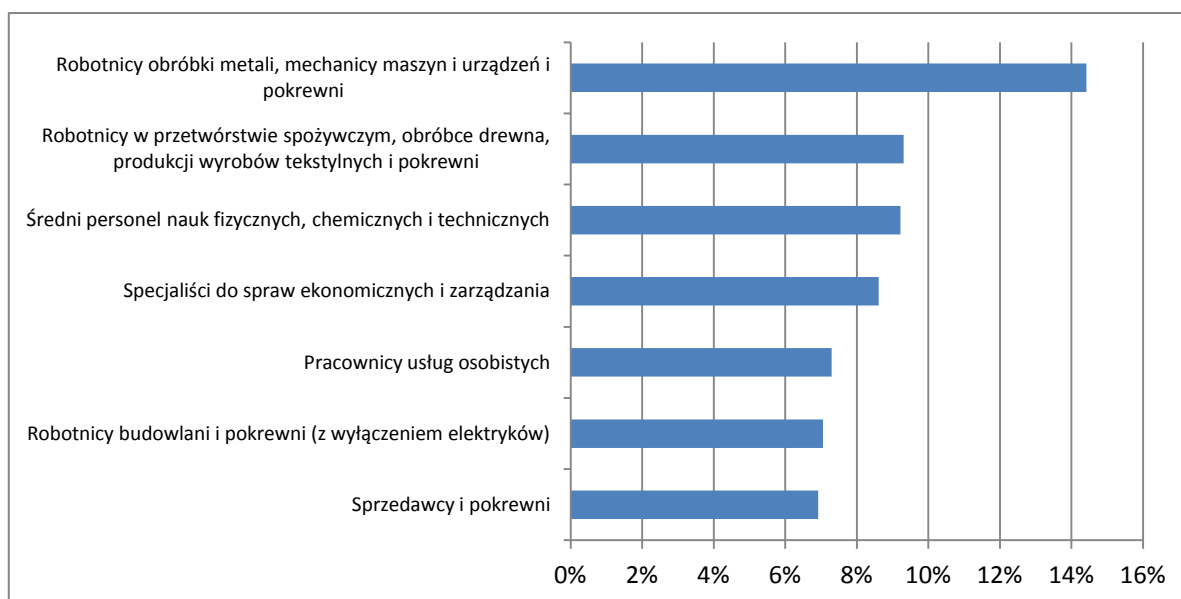
W 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie dokonano 6363 rejestracji osób bezrobotnych, w tym zarejestrowano 1799 osób bez zawodu (28,3% wszystkich rejestracji). Większość rejestracji (56,5%) dotyczyła mężczyzn, odnotowano 3596 rejestracji mężczyzn i 2767 rejestracji kobiet.

Najwięcej rejestracji odnotowano w grupie osób posiadających zawód ślusarz (275), należy odnotować fakt, że w kolejnych latach maleje liczba rejestrujących się absolwentów szkół w tym zawodzie, w analizowanym okresie było 15 takich rejestracji (w roku poprzednim 18). Drugą pod względem liczebności rejestracji grupę stanowili sprzedawcy (270), zaś kolejną krawcy (128). Należy odnotować, że przeważająca grupa zarejestrowań odbywa się w zawodach, które nie generują na lokalnym rynku wielu miejsc pracy, np. we wspomnianych już specjalizacjach ślusarze oraz krawcy, ale też w takich jak technik ekonomista, technik mechanik oraz technik rolnik. Najwięcej rejestracji absolwentów wyliczono wśród specjalistów administracji publicznej (28), fizjoterapeutów (27), oraz pozostałych specjalistów do spraw organizacji i zarządzania (25)

Pokazanie struktury napływu osób bezrobotnych w podziale na grupy zawodowe pokazuje w szerszym kontekście osoby rejestrujące się w lubaczowskim urzędzie pracy. Rok 2013 nie przyniósł wielkich zmian w tej strukturze w porównaniu z latami poprzednimi. Po raz kolejny największy napływ bezrobotnych odnotowano w dziale *Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni* (14,4% wszystkich rejestrowanych, należy odnotować jednak, że w 2012 roku było to 16,3%). Drugą co wielkości kategorię stanowili *Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni* (9,3% rejestracji), zaś następną *Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych* (9,2% napływających bezrobotnych). Warto zwrócić uwagę, że 8,6% wszystkich rejestracji dotyczy grupy *Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania*, a więc przedstawicieli zawodów, które na lokalnym rynku generują nikłą liczbę miejsc pracy.

Duże grupy zawodów pokazane na poniższym wykresie zawierają w sobie konkretne zawody i specjalności, nie uwzględniono grup zawodów, które nie przekroczyły 5 procent odnotowanych rejestracji.

Wykres 3. Struktura napływu osób bezrobotnych według grup zawodowych w powiecie lubaczowskim w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne

Z punktu widzenia osób planujących kierunki kształcenia młodzieży, istotną wytyczną może stanowić wskaźnik zawodów, które w największym stopniu generują długotrwałe bezrobocie [wartość podawana jako iloraz liczby osób bezrobotnych długotrwałe w danym zawodzie w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych reprezentujących określoną profesję. Wskaźnik ten równa się stosunkowi ilości osób w danym zawodzie zarejestrowanych powyżej 12 miesięcy, do ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie (według stanu na dzień 31 grudnia). Wartości wskaźnika mieści się w przedziale od 0 do 1. Zerowa wartość wskaźnika oznacza brak osób długotrwałe bezrobotnych w danym zawodzie. W przypadku wartości równej 1 ogólna liczba osób bezrobotnych w danym zawodzie odpowiada liczbie osób długotrwałe bezrobotnych, czyli im bardziej wartość wskaźnika długotrwałego bezrobocia zbliża się do 1, tym zwiększa się ryzyko wystąpienia zjawiska długotrwałego bezrobocia w danym zawodzie]. W końcu 2013 roku długotrwałe bezrobotnymi było 2381 osób, a więc 54% bezrobotnych. Utrzymanie tak wysokich rejestrów w ilości osób długotrwałe bezrobotnych jest bardzo negatywnym zjawiskiem, tym bardziej, że ponownie większość - 52,1% (56,1% w 2011; 52,3% w 2012 roku) długotrwałe bezrobotnych stanowiły kobiety, którym szczególnie trudno wrócić na rynek pracy po długotrwałym wykluczeniu z niego.

Zaskoczeniem nie jest układ zawodów, jakie widnieją wśród generujących najwyższe bezrobocie, zauważalna jest grupa specjalizacji dominujących w tej klasyfikacji kolejny raz, czyli krawiec, sprzedawca i ślusarz. Warto zwrócić uwagę jak bardzo różnie układa się zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy na dwie specjalizacje będące w tej niechlubnej klasyfikacji na czołowych pozycjach – o ile w zawodzie sprzedawca istnieje relatywnie dużo miejsc pracy, a problemem jest nadwyżka osób wykonujących tą profesję, o tyle na zawód krawiec występuje znikome

zapotrzebowanie w powiecie lubaczowskim. Z kolei zawód ślusarz jest specjalizacją, w której pracodawcy zazwyczaj poszukują osób, które posiadają dodatkowe uprawnienia zawodowe, przede wszystkim uprawnienia spawaczy bądź operatów obrabiarek sterowanych numerycznie. W tym kontekście szczególnie istotna jest rola szkół zawodowych, które powinny dbać o kompleksowe i wszechstronne kształcenie absolwentów, szczególnie w aspekcie „praktycznej” strony nauczania. Podany przykład można odnieść do wielu innych specjalizacji, w których wąski zakres tematyczny wiedzy, nawet wysoko zaawansowanej, może nie wystarczyć do znalezienia pracy.

Tabela 1. Zawody generujące bezrobocie długotrwałe – stan na koniec 2013 r.

Lp.	Nazwa zawodu	Bezrobotni		% w stosunku do ogólnej liczby osób w danym zawodzie
		Ogółem	w tym zarejestrowani powyżej 12 miesięcy	
1	Krawiec	171	58	33,9
2	Sprzedawca	211	55	26,1
3	Ślusarz	192	39	20,3
4	Technik rolnik	92	32	34,8
5	Murarz	94	26	27,7
6	Technik ekonomista	86	22	25,6
7	Mechanik samochodów osobowych	67	22	32,8
8	Technik mechanik	88	21	23,9
9	Tokarz w metalu	71	17	23,9
10	Cukiernik	43	14	32,6
11	Kucharz	47	13	27,7
12	Piekarz	54	13	24,1
13	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	45	12	26,7

Źródło: Opracowanie własne

Kolejną daną przedstawianą w kontekście sytuacji na rynku pracy jest wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu mierzony stosunkiem średniej miesięcznej liczby zgłoszonych ofert pracy w danym zawodzie do średniej miesięcznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w tym zawodzie. Jak sygnalizowano w latach poprzednich o ile przy przedstawianiu zawodów deficytowych należy brać poprawkę na deformację wyników z uwagi na wliczanie do wyników badania również oferty na stanowiska tworzone w ramach stażu czy prac społecznie użytecznych, a w ich ramach stanowiska, na które na lokalnym rynku pracy niekoniecznie jest faktyczne zapotrzebowanie, o tyle dla zawodów nadwyżkowych margines błędu jest o wiele mniejszy, a ich klasyfikacja w wystarczającym stopniu oddaje obraz sytuacji na lokalnym rynku pracy. W sprawozdaniu dotyczącym zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie lubaczowskim w 2013 roku, ujęto 604 specjalizacje, w których pojawiły się oferty pracy bądź rejestrowano osoby bezrobotne. W związku z zasadą niedzielenia przez zero, zawody, których pojawiły się oferty pracy a nie odnotowano rejestracji osób bezrobotnych oznaczone są symbolem „MAX” i nieujmowane

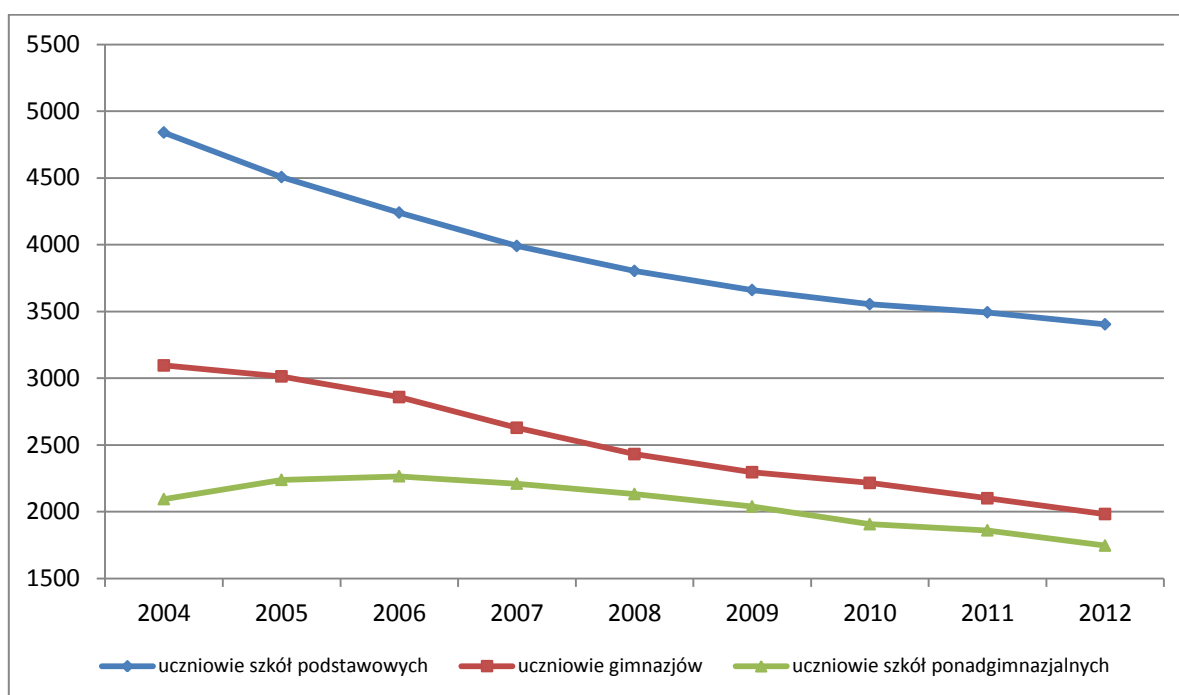
w sprawozdaniu (w roku 2013 pojawiło się 118 takich specjalności). Pozostałe 486 zawodów podzielono na 40 zawodów deficytowych, 17 zawodów zrównoważonych, oraz 429 zawodów nadwyżkowych, z których 360 osiągnęło wartość zero (odnotowano rejestracje osób bezrobotnych, nie pojawiły się natomiast żadne oferty pracy).

Zawodem o najwyższym współczynniku deficytu jest *sprzedawca w branży spożywczej* (wskaźnik intensywności deficytu 24,0000), należy zauważyć, że taki wynik bierze się relatywnie wysokiej liczby ofert pracy w tym zawodzie w porównaniu do liczby osób, które go wcześniej wykonywały bądź były szkolone. W niniejszym zestawieniu znalazły się zawody, których wykonywanie nie wymaga posiadanych kwalifikacji zawodowych, np. *pomoc kuchenna* (wskaźnik intensywności deficytu 8,5000), *robotnik gospodarczy* (wskaźnik intensywności deficytu 2, 8095) czy nawet *pracownik kancelaryjny* (wskaźnik intensywności deficytu 8,0000), w przypadku *telemarketerów* (wskaźnik intensywności deficytu 13,3333) możemy mówić raczej o umiejętnościach, bądź ściślej rzecz biorąc predyspozycjach i cechach osobowościowych. Praktyka przy realizacji ofert pracy pokazuje, że za zawody faktycznie deficytowe należy uważać takie, w których występuje problem ze znalezieniem kandydatów, którzy odpowiedzialiby wymaganiom pracodawców pod kątem posiadanych uprawnień i umiejętności ich wykorzystania (często na wstępnym etapie rekrutacji pracodawcy odrzucają osoby bez doświadczenia zawodowego lub z długą przerwą w wykonywaniu zawodu), modelowym przykładem są zawody *operator koparko-ladowarki* (wskaźnik intensywności deficytu 2,0000), oraz *kierowca ciągnika siodłowego* (wskaźnik intensywności deficytu 1,5000). Lista zawodów nadwyżkowych objęła 88,3% specjalizacji, w których w 2013 roku odnotowano zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie. Na tę długą listę składa się między innymi 68 zawodów, w których miesięcznie była średnia liczba zarejestrowanych bezrobotnych powyżej jednego. Dominujące wśród osób bezrobotnych w powiecie lubaczowskim zawody *ślusarz* (2 oferty pracy w roku 2013, wskaźnik intensywności nadwyżki 0,0073), *sprzedawca* (6 ofert, wskaźnik intensywności nadwyżki 0,0222) oraz *krawiec* (11 ofert, wskaźnik intensywności nadwyżki 0,0625) na skutek wysokiego niedoboru ofert pracy uzyskały wskaźniki pokazujące bardzo dużą nadwyżkę podaży zasobów pracy w stosunku na popyt na nią. Zauważyć należy dodatkowo, że w zawodach, które teoretycznie powinny generować miejsca pracy, takich jak *tokarz* czy *hydraulik*, w 2013 roku nie pojawiły się żadne oferty pracy.

Rozdział II. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w powiecie lubaczowskim według szkół i grup zawodów w roku 2013 oraz prognoza na 2014 rok

W poprzednich opracowaniach poruszono wątek stale zmniejszającej się liczby uczniów uczęszczających do szkół na terenie powiatu lubaczowskiego. Łączna liczba uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w 2004 roku wynosiła 10029 osób, zaś po ośmiu latach było zaledwie 7131 uczniów (niestety brakuje pełnych danych za 2013 rok, informacje przedstawione na dwóch kolejnych wykresach będą dotyczyć okresu 2004-2012), a więc 71,1% stanu sprzed siedmiu lat. Jak doskonale widać na poniższym wykresie, stale zmniejsza się liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, co oczywiście przekłada się na malejącą liczbę uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Wykres 4. Liczba uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w powiecie lubaczowskim w latach 2004-2012

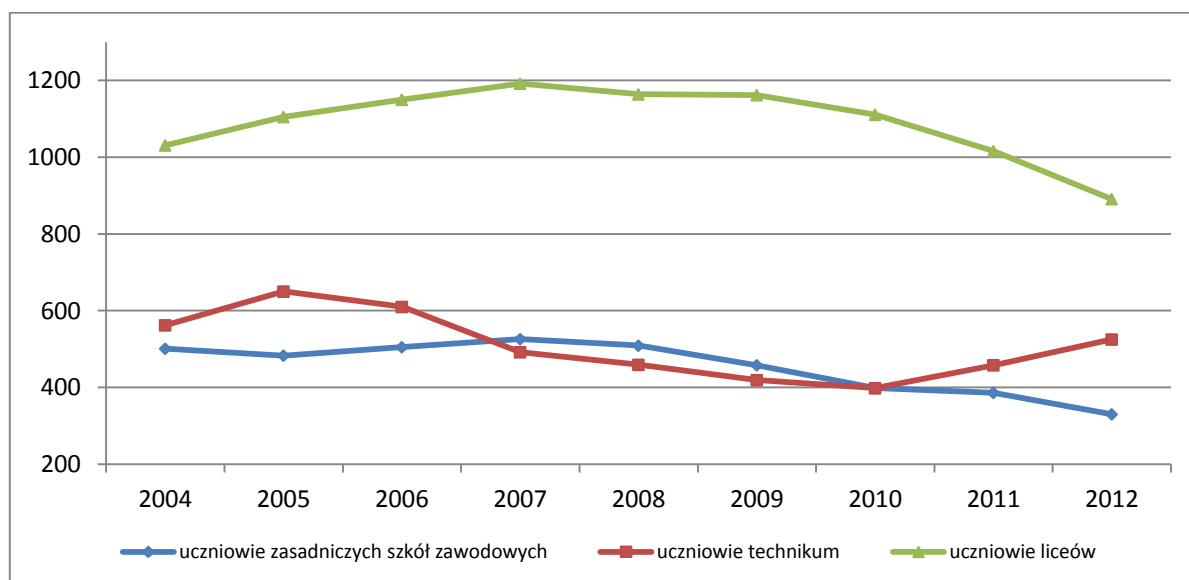

Źródło: Opracowanie własne

Ponieważ niniejszy rozdział dotyczy danych o uczniach szkół ponadgimnazjalnych należy pokazać rozkład liczby uczniów według typów szkół w ostatnich latach. Pomimo spadającej liczby uczniów od roku 2008 najbardziej popularnym typem szkół pozostają licea ogólnokształcące, w ostatnich latach uczyło się w nich ponad dwa razy więcej osób niż w technikach i zasadniczych szkołach zawodowych łącznie. W kontekście sytuacji absolwentów na rynku pracy warto zauważyć, że osoby kończące licea ogólnokształcące są osobami bez kwalifikacji zawodowych i w przypadku

braku kontynuacji nauki, ich możliwości w kontekście poszukiwania pracy są mniejsze niż osób kończących edukację na tym poziomie w technikach zawodowych, a nawet zasadniczych szkołach zawodowych. Warte zauważenia jest wzrastająca systematycznie w ostatnich latach liczba uczniów uczęszczających do średnich szkół zawodowych, co można łączyć z jednej strony z wyborem kierunków kształcenia pod kątem uzyskania kwalifikacji zawodowych na tym poziomie edukacji, z drugiej z coraz bogatszą ofertą edukacyjną szkół średnich w powiecie. Po kilkuletnim okresie przewagi w liczbie uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych (która od 2007 systematycznie się zmniejsza), w 2011 roku ponownie więcej osób uczyło się w technikach, zaś w 2012 ta różnica stała się wyraźnie zauważalna (525 uczniów w technikach, przy 330 w zasadniczych szkołach zawodowych).

Wykres 5. Liczba uczniów zasadniczych szkół zawodowych, techników zawodowych oraz liceów ogólnokształcących w powiecie lubaczowskim w latach 2004-2012

Źródło: Opracowanie własne

W powiecie lubaczowskim działają następujące szkoły ponadgimnazjalne publiczne i niepubliczne:

- **Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Lubaczowie** kształcące uczniów w klasach o profilach: matematyczno-fizycznym, matematyczno-menedżerskim, matematyczno-językowym, medycznym, biologicznym, humanistycznym, humanistyczno-językowym, historyczno-językowym, oraz geograficzno językowym. Od roku szkolnego 2012/2013 dla uczniów dla pierwszych roczników zorganizowano klasy z następującymi przedmiotami rozszerzonymi: matematyka –fizyka -j. angielski; matematyka – geografia - informatyka; matematyka – geografia – j. angielski; biologia - chemia; biologia – chemia -

angielski; j. polski – biologia – j. angielski; historia -WOS; j. polski – historia – j. angielski;
geografia – WOS – j. angielski

- **Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych w Lubaczowie**
- **Zespół Szkół im. gen. Józefa Kustronia w Lubaczowie** w ramach którego funkcjonują:
 - ✓ Liceum Ogólnokształcące z klasami w zakresie kształcenia: humanistyczno - dziennikarskim, humanistyczno - teatralnym, matematyczno - geograficznym, służba graniczna;
 - ✓ Technikum Ekonomiczne w specjalizacjach rachunkowość i finanse, ekonomika i organizacja przedsiębiorstw,
 - ✓ Technikum Mechaniczne;
 - ✓ Technikum Informatyczne przygotowujące do zdobycia kwalifikacji montaż i eksploatacja komputerów osobistych oraz urządzeń peryferyjnych, projektowanie lokalnych sieci komputerowych i administrowanie sieciami, tworzenie aplikacji internetowych i baz danych oraz administrowanie bazami.
 - ✓ Technikum Budowlane przygotowujące do zdobycia kwalifikacji wykonywanie robót murarskich i tynkarskich, organizacja i kontrolowanie robót budowlanych, sporządzanie kosztorysów oraz przygotowanie dokumentacji przetargowej.
 - ✓ Technikum Geodezyjne przygotowujące do zdobycia kwalifikacji wykonywanie pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywanie wyników pomiarów, obsługa geodezyjna inwestycji budowlanych, wykonywanie prac geodezyjnych związanych z katastrzem i gospodarką nieruchomościami.
 - ✓ Techniku Logistyczne przygotowujące do zdobycia kwalifikacji organizacja i monitorowanie przepływu zasobów i informacji w procesach produkcji, dystrybucji i magazynowania, zarządzanie środkami technicznymi podczas realizacji procesów transportowych, organizacja i monitorowanie przepływu zasobów i informacji w jednostkach organizacyjnych.
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa w kierunkach: murarz, posadzkarz, elektryk, monter - elektronik, elektromechanik, kucharz małej gastronomii, blacharz samochodowy, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, rzeźnik - wędliniarz, stolarz, piekarz, cukiernik, fryzjer, sprzedawca, mechanik pojazdów samochodowych, cieśla, ślusarz.
- **Zespół Szkół w Oleszycach** składający się z:
 - ✓ Liceum Ogólnokształcące w zakresie kształcenia innowacja pedagogiczna ochrona przeciwpożarowa i ratownictwo,
 - ✓ Liceum Profilowane o profilu zarządzanie informacją (ostatni absolwenci zakończyli naukę w roczniku 2012/2013)
 - ✓ Technikum kształcące w kierunkach: technik agrobiznesu, technik architektury krajobrazu, technik leśnik, technik obsługi turystycznej, technik rolnik, oraz technik

żywienia i gospodarstwa domowego, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, oraz technik elektryk;

- ✓ Technikum Uzupełniające Dla Dorosłych w kierunkach kucharz, oraz technik rolnik;
- ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa w zawodach: ogrodnik, rolnik, kucharz elektryk, oraz operator maszyn leśnych,
- ✓ Technikum Uzupełniające Dla Dorosłych w zawodach kucharz i technik rolnik
- ✓ Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych,
- ✓ Szkoła Policealna w kierunku technik turystyki wiejskiej.

W 2013 roku szkoły ponadgimnazjalne na terenie powiatu lubaczowskiego ukończyły łącznie 745 uczniów:

- 501 w liceach ogólnokształcących, w tym 152 w Niepublicznym Liceum Ogólnokształcącym Dla Dorosłych oraz 18 w Liceum Profilowanym
- 107 w technikach zawodowych, w tej liczbie znalazło się 15 absolwentów technikum Uzupełniającego dla Dorosłych
- 122 w zasadniczych szkołach zawodowych
- 15 w Szkole Policealnej Dla Dorosłych.

Tabela 2. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w powiecie lubaczowskim w 2013 roku oraz przewidywani absolwenci w roku 2014

Lp.	Nazwa szkoły	Osoby, które ukończyły szkołę w 2013 roku	Przewidywana liczba absolwentów w 2014 roku
1	Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki	211	208
2	Liceum Ogólnokształcące im. J. Kustronia	106	81
3	Liceum Ogólnokształcące w Oleszycach	14	0
4	Liceum Profilowane w Oleszycach	18	0
5	Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych	152	68
6	Szkoła Policealna Dla Dorosłych	15	21
7	Technikum w Lubaczowie	50	72
8	Technikum w Oleszycach	42	35
9	Technikum uzupełniające dla Dorosłych w Oleszycach	15	11
10	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Lubaczowie	91	73
11	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Oleszycach	31	9

Źródło: Opracowanie własne

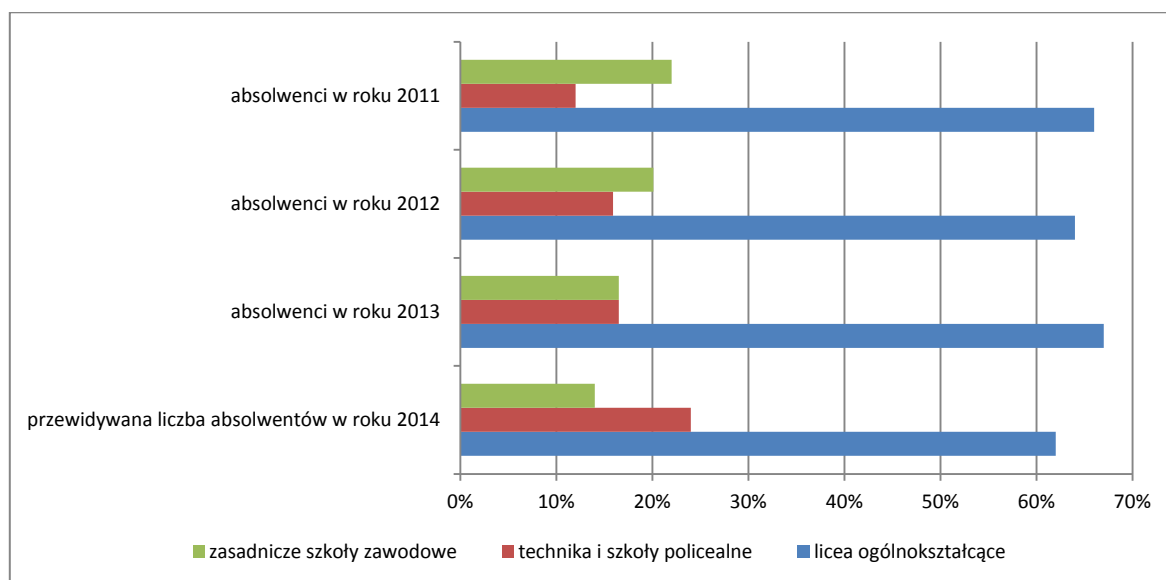
Najwięcej absolwentów rocznika 2013 (501 osób, a więc 64% wszystkich absolwentów z roku 2012) ukończyło licea ogólnokształcące (pamiętajmy, że w tej liczbie ujmujemy również osoby kończące liceum ogólnokształcące dla dorosłych). Wcześniej zasygnalizowano, że są to w dużej mierze osoby, które w celu zdobycia określonych kwalifikacji zawodowych muszą podjąć dalszą naukę na studiach wyższych bądź w szkołach policealnych, lub przedsięwziąć określone działania w

celu zdobycia zawodu poprzez udział w formach aktywizacji zawodowej takich jak kursy, szkolenia, itp.

Zasadnicze szkoły zawodowe ukończyło 122 uczniów, niemal tyle samo co w roku poprzednim (125 w 2012 roku), ale aż o 18 mniej niż zakładano w części prognostycznej monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w roku 2012. Prognoza na 2014 rok pokazuje ciąg dalszy trendu spadkowego w liczbie absolwentów w lokalnych szkołach zawodowych, tym razem różnica może być bardzo duża i dotyczyć będzie około czterdziestu osób

Dla odmiany po raz kolejny wzrosła liczba absolwentów techników zawodowych i szkół policealnych z 72 w 2011 roku, poprzez 99 w roku 2012, do 112 w 2013 roku. Prognozy na 2014 rok pokazują nadal trend wzrostowy, liczba absolwentów ma wynieść 138. Z pewnością na tle podawanych wcześniej liczby, które napawają umiarkowanym optymizmem.

Wykres 6. Porównanie liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w powiecie lubaczowskim w latach 2011-2013 roku oraz prognoza na 2014 rok według typów szkół

Źródło: Opracowanie własne

Jak sygnalizowano wcześniej, sytuacja na rynku pracy nie do końca wpływa na wybór zawodów przez osoby kończące szkoły gimnazjalne lub determinuje te decyzje w nikły sposób. Jeśli chodzi o liczbę osób kończących poszczególne kierunki, pozycję dominującą stanowią specjalności popularne wśród młodzieży niezależnie od preferencji lokalnych pracodawców, wśród nich zawody tak mocno nadwyżkowe jak ślusarz (w całym 2013 roku w tym zawodzie wpłynęły 2 oferty pracy, które przypadły na 22 osoby rejestrowane średnio w miesiącu), czy też kucharz małej gastronomii (1 oferta pracy w 2013 roku, średnia miesięczna liczba osób rejestrowanych to 6,5, a więc 78 w tym okresie). Z kolei w zawodach elektryk, lakiernik oraz elektromechanik pojazdów samochodowych, w których pracodawcy zauważają problem z deficytem osób posiadających odpowiednie kwalifikacje, szkoły kończą pojedyncze osoby lub nie ma ani jednego absolwenta.

Układ zawodów reprezentowanych przez absolwentów poszczególnych rocznikach jest dość dynamiczny, o ile w technikach w każdym roku wszystkie kierunki nauczania mają swoich reprezentantów (mamy na myśli oczywiście specjalizacje nauczane 4 lata lub dłużej), o tyle w szkołach zawodowych sytuacja wygląda zgoła odmiennie. W 2013 roku brakowało absolwentów w zawodach takich jak wymienione powyżej jako mające zapotrzebowanie wśród pracodawców elektryk czy lakiernik (2 osoby prognozowane rok wcześniej nie ukończyły szkoły w tym kierunku), a także cukiernik, cieśla [nie został ujęty w tabeli z powodu braku uczniów w jakimkolwiek roczniku, pozostałe pozycje zerowe pokazane w tabeli wynikają bądź z tego, iż dany kierunek pojawił się w ostatnim roku szkolnym lub rok wcześniej (np. technik logistyki, technik rolnik, technik geodeta), lub z braku absolwentów, przy reprezentacji uczniów w młodszych klasach], ogrodnik, czy co szczególnie zaskakuje sprzedawca. W szkołach ponadgimnazjalnych od dawna przewija się określony zbiór specjalizacji, wydaje się, że czynnikiem, który nadal będzie determinował pojawianie się klas o danym profilu i znikanie innych, będzie czynnik demograficzny. W czasie niżu demograficznego do rzadkości nie będzie należeć sytuacja, w której na dane kierunki kształcenia nie będzie po prostu w danych rocznikach chętnych. Przykładem niech będzie analiza poniższej tabeli, w której umieszczono informacje o absolwentach wszystkich zawodów, jakie są dostępne w szkołach powiatu lubaczowskiego. W strukturze kierunków kształcenia w zasadniczych szkołach zawodowych od dłuższego czasu pojawiają się stałe pozycje typu ślusarz, kucharz czy też sprzedawca (ciekawostką jest brak absolwentów ZSZ w tych dwóch zawodach zarówno w roku 2013 jak i 2014).

Tabela 3. Struktura zawodowa absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w powiecie lubaczowskim w roku 2013 oraz prognoza na 2014 rok

Lp.	Nazwa zawodu	Absolwenci, którzy ukończyli szkołę w 2013 roku	Przewidywana liczba absolwentów w 2014 roku
1	Bez zawodu (LO)	501	357
2	Cukiernik	0	2
3	Elektromechanik	1	0
4	Elektromechanik pojazdów samochodowych	1	0
5	Elektryk	0	6
6	Fryzjer	17	11
7	Kucharz – absolwent technikum	3	3
8	Kucharz – absolwent zasadniczej szkoły zawodowej	0	0
9	Kucharz małej gastronomii	28	0
10	Lakiernik	0	0
11	Mechanik pojazdów samochodowych	22	18
12	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	7	8
13	Monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych	0	0
14	Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	0	0
15	Monter-elektronik	5	0
16	Murarz	2	1
17	Murarz-tylnkarz	0	0
18	Ogrodnik	0	0
19	Operator maszyn leśnych	0	0

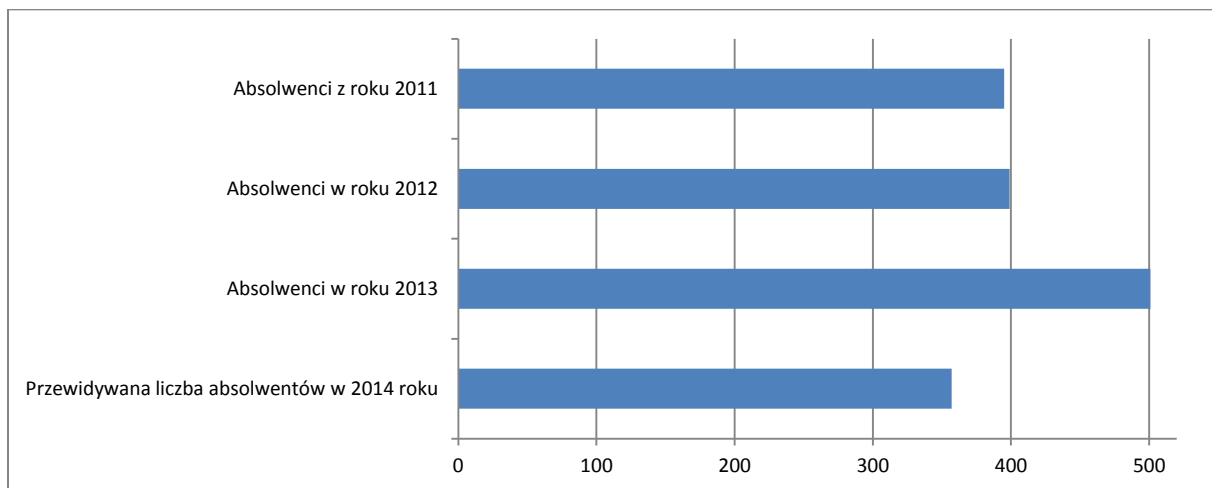
Lp.	Nazwa zawodu	Absolwenci, którzy ukończyli szkołę w 2013 roku	Przewidywana liczba absolwentów w 2014 roku
20	Piekarz	6	4
21	Rolnik	9	9
22	Rzeźnik-wędliniarz	1	0
23	Sprzedawca	0	0
24	Stolarz	2	9
25	Ślusarz	16	14
26	Technik architektury krajobrazu	0	0
27	Technik budownictwa	0	0
28	Technik ekonomista	18	22
29	Technik geodeta	0	0
30	Technik informatyk	13	30
31	Technik leśnik	0	0
32	Technik logistyk	0	0
33	Technik mechanik	19	20
34	Technik obsługi turystycznej	21	17
35	Technik rolnik	27	29
36	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	21	18
37	Technik żywienia i usług turystycznych	0	0

Źródło: Opracowanie własne

Z danych opisujących stale zmniejszającą się liczbę uczniów szkół ponadgimnazjalnych, widać jak bardzo szkoły muszą liczyć się z deficytem kandydatów, do rzadkości nie należą klasy, w których uczy się mniej niż pięcioro uczniów, w niektórych przypadkach kształcenie w danym kierunku w poszczególnych latach nie odbywa się. Niestety obserwacja liczby absolwentów w poszczególnych rocznikach i konfrontacja tych wyników z rozmowami przeprowadzonymi z osobami zarejestrowanymi jako bezrobotni, wskazuje że dobór szkoły przez znaczącą część młodzieży jest przypadkowy i dość chaotyczny, do wyjątków nie należą osoby, które nie chcą pracować w swoim zawodzie tłumacząc to złą decyzją podjętą kilka lat wcześniej. Opisując to obrazowo, nie będzie dobrym fryzjerem osoba, która nie ma jakichkolwiek predyspozycji ani talentu do wykonywania tego zawodu. Jak pisano we wcześniejszych opracowaniach, jednym z problemów naszego systemu edukacji jest niewłaściwy dobór kierunku kształcenia przez wielu uczniów (podyktowany np. presją najbliższego otoczenia, modą panującą wśród rówieśników lub brakiem alternatywy w postaci braku klasy o pożądanym profilu), osoba wykształcona w zawodzie, do wykonywania którego nie ma predyspozycji, będzie go wykonywać źle, lub co bardziej prawdopodobne, nigdy nie podejmie w nim pracy, co stawia pod znakiem zapytania sens kształcenia w tym kierunku. Częściowym rozwiązaniem problemu mogłoby być objęcie systemem poradnictwa i informacji zawodowej już uczniów szkół gimnazjalnych w celu podnoszenia wiedzy o rynku pracy, zarówno lokalnym jak i ogólnopolskich, przedstawianie tendencji rozwojowych i zmian na nim zachodzących, a docelowo podnoszenie świadomości młodych ludzi co do wyboru drogi zawodowej. Kwestia zasadnicza dotyczy tego, czy strony najbardziej zainteresowane i mogące w efekcie być beneficjentami takiego systemu wsparcia byłyby nim zainteresowane.

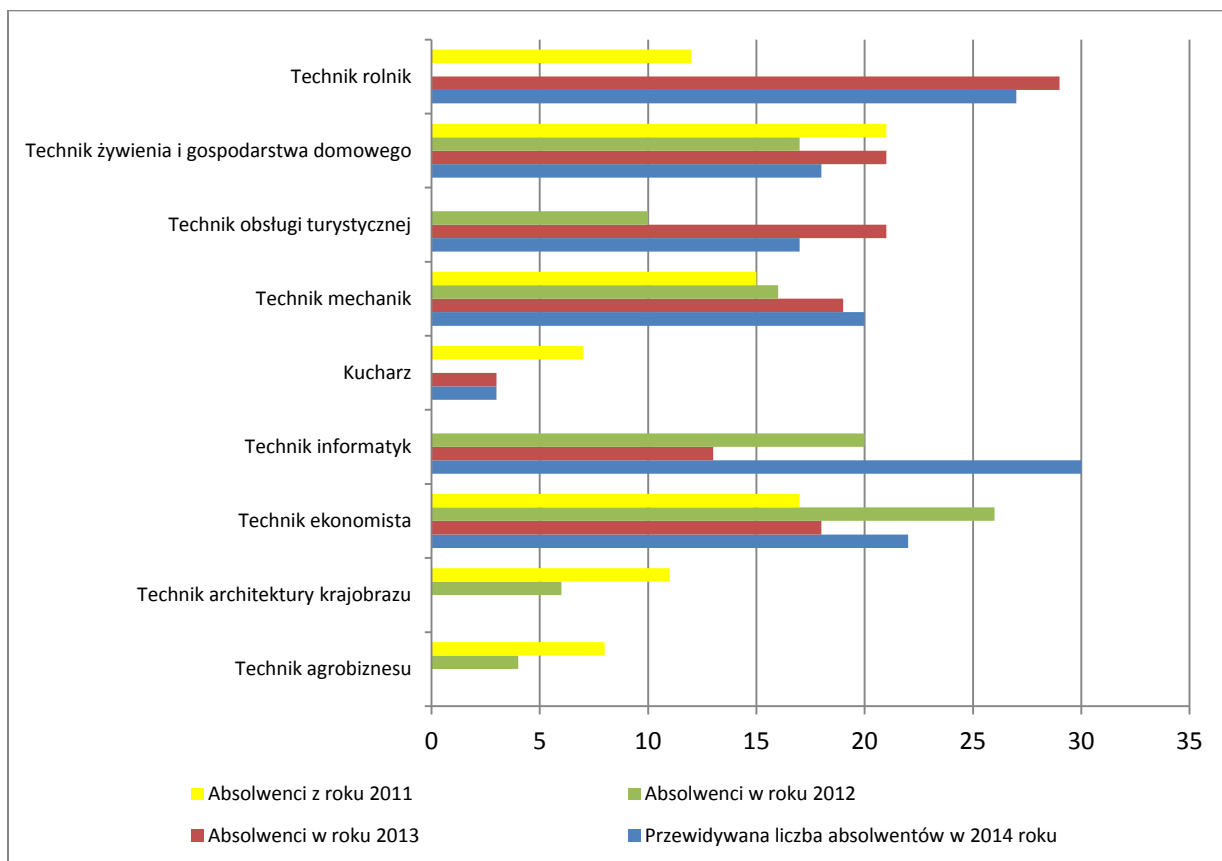
Poniżej przedstawiono wykresy zawierające graficzne porównanie liczby absolwentów kończących szkoły o poszczególnych profilach w ostatnich latach (na wykresach zostały umieszczone tylko te zawody, w których w jakimkolwiek z roczników liczba absolwentów była większa niż zero).

Wykres 7. Porównanie liczby absolwentów liceów ogólnokształcących w powiecie lubaczowskim w latach 2011-2013 oraz prognoza na 2014 rok

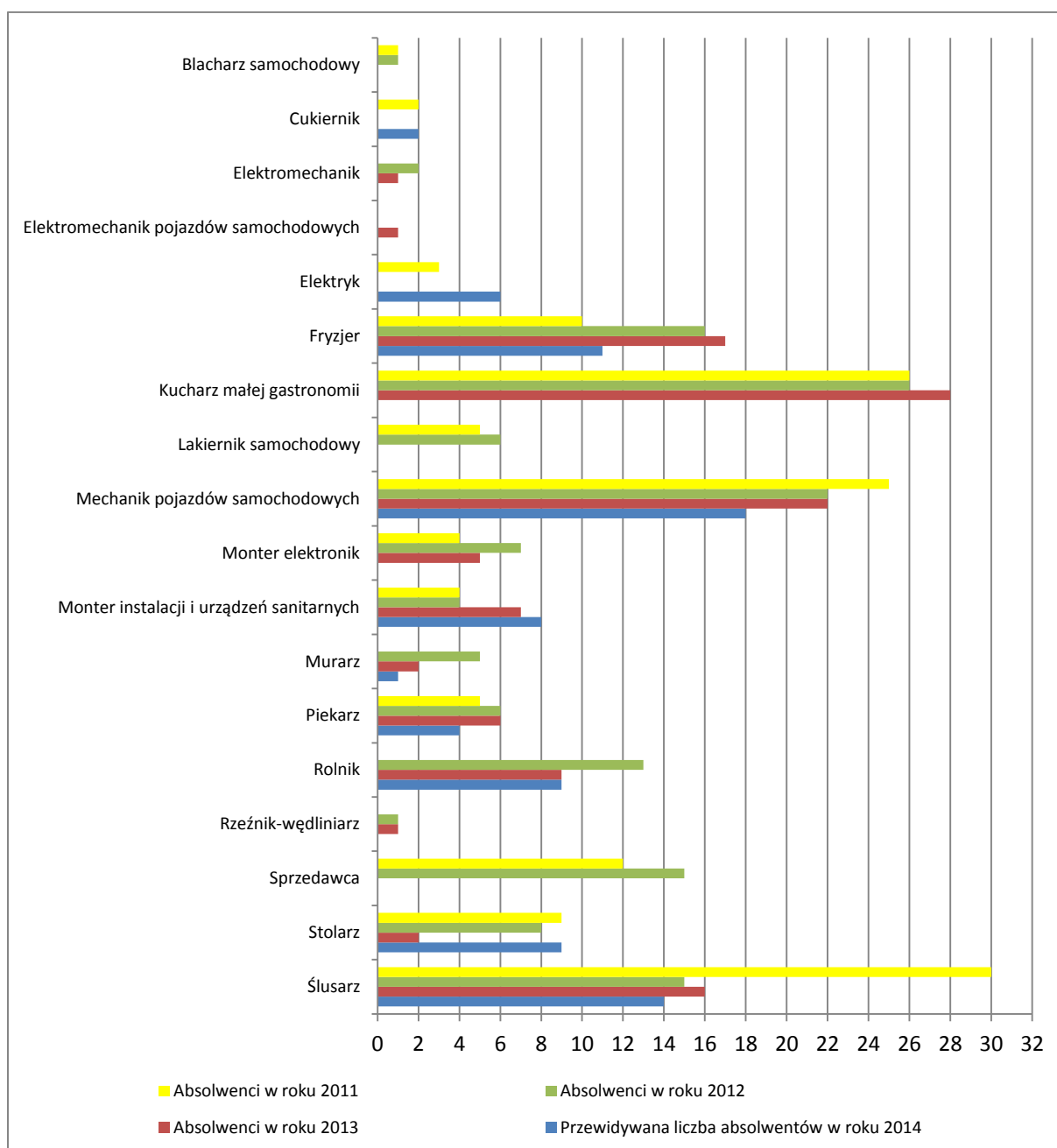
Źródło: Opracowanie własne

Wykres 8 Porównanie liczby absolwentów techników zawodowych w powiecie lubaczowskim w latach 2011-2013 oraz prognoza na 2014 rok

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 9 Porównanie liczby absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w powiecie lubaczowskim w latach 2011-2013 oraz prognoza na 2014 rok

Źródło: Opracowanie własne

Dane dostarczane na potrzeby niniejszego opracowania pozwalają na stworzenie tabeli, w której można pokazać liczbę absolwentów szkół powiatu podkarpackiego na tle całego województwa podkarpackiego. Oczywiście wnioski, jakie można wyciągnąć z poniższych wyników należy postrzegać przez pryzmat różnorodności oferty edukacyjnej w województwie, siłą rzeczy znacznie obszerniejszej niż na małym jego wycinku, brać pod uwagę należy odmienność każdego powiatu, specyfikę gospodarczej, bogactwo specjalizacji, w których prowadzona jest edukacja, związku szkół z danymi branżami dominującymi w danym regionie, itd.,

Tabela 4. Liczba uczniów kończących szkoły zawodowe w roku 2013 (powiat lubaczowski na tle województwa podkarpackiego)

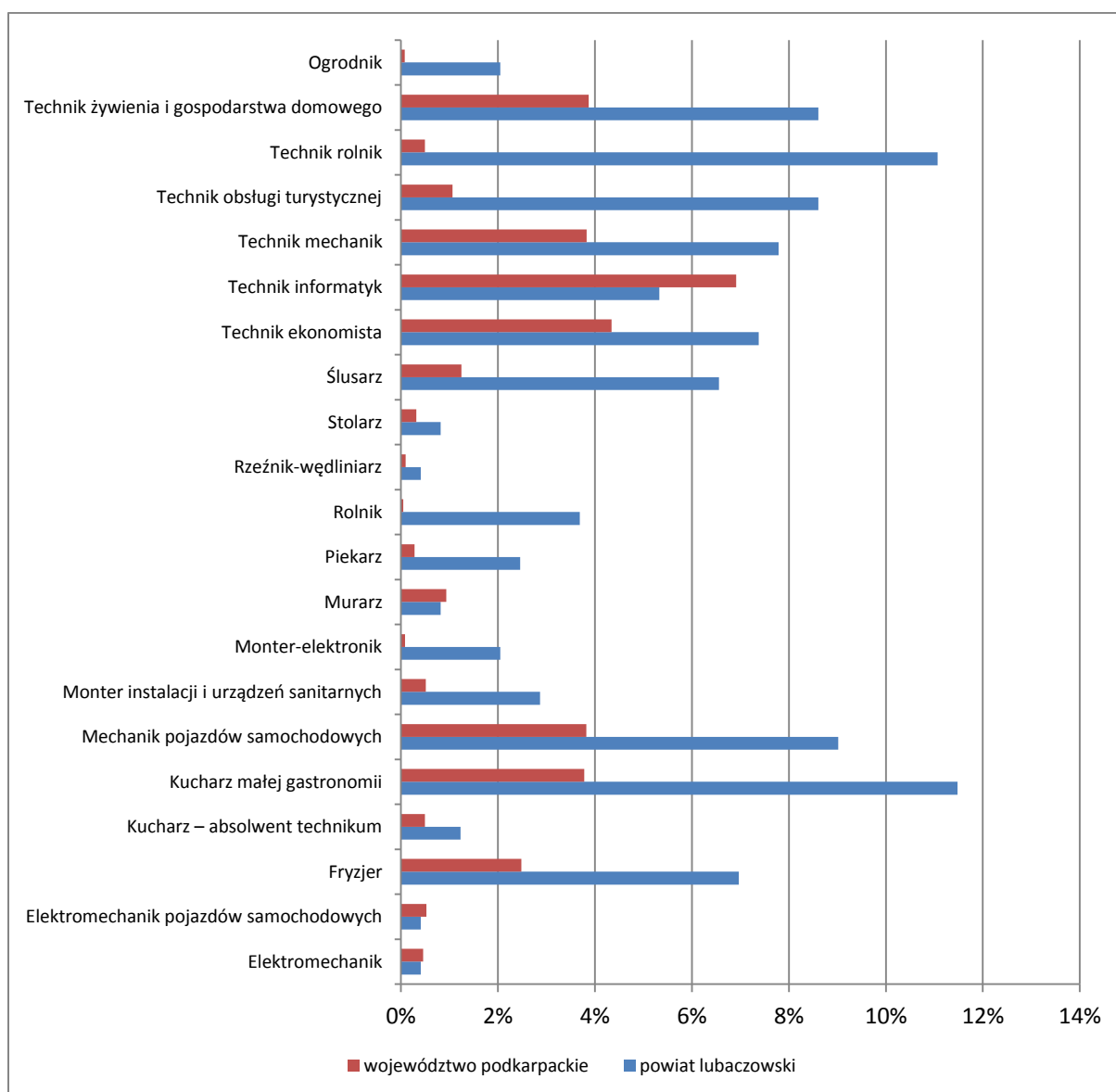
Lp.	Nazwa zawodu	Absolwenci rocznika 2013 w powiecie lubaczowskim	Absolwenci rocznika 2013 w woj. podkarpackim
1	Elektromechanik	1	82
2	Elektromechanik pojazdów samochodowych	1	95
3	Fryzjer	17	446
4	Kucharz – absolwent technikum	3	89
5	Kucharz małej gastronomii	28	679
6	Mechanik pojazdów samochodowych	22	687
7	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	7	92
8	Monter-elektronik	5	15
9	Murarz	2	168
10	Ogrodnik	5	14
11	Piekarz	6	50
12	Rolnik	9	9
13	Rzeźnik-wędliniarz	1	17
14	Stolarz	2	57
15	Ślusarz	16	224
16	Technik ekonomista	18	781
17	Technik informatyk	13	1243
18	Technik mechanik	19	688
19	Technik obsługi turystycznej	21	191
20	Technik rolnik	27	89
21	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	21	696

Źródło: Opracowanie własne

Najpopularniejszym kierunkiem nauki w województwie podkarpackim okazało się technikum informatyczne, w 2013 roku edukację ukończyło aż 1243 absolwentów szkół o takim profilu, w powiecie lubaczowskim jest to również chętnie wybierany zawód – 13 absolwentów rocznika 2013 i przewidywanych 30 rocznika 2014. Mniejszą popularnością na Podkarpaciu cieszyły się zawody takie jak technik ekonomista, technik mechanik czy technik żywienia i gospodarstwa domowego, które z kolei uzyskiwał bardzo wysoki odsetek młodzieży w powiecie lubaczowskim. Należy przypomnieć, że te trzy specjalizacje znajdują się wśród zawodów o najwyższym współczynniku nadwyżki na lokalnym rynku pracy. Z zupełnie innej perspektywy należy postrzegać osoby uzyskujące tytuł technika rolnika, w znakomitej części przygotowują się one do przejścia gospodarstwa rolnego i ten etap edukacji jest ściśle skorelowany z ich planami życiowymi. Jako ciekawostkę można podać fakt, że absolwenci Zasadniczej Szkoły Zawodowej w Oleszycach w kierunku rolnik, są jedynymi uczniami, którzy uzyskali ten zawód w województwie podkarpackim.

Uczniowie kończący zasadnicze szkoły zawodowe w większości reprezentują zawody popularne na terenie Podkarpacia, dotyczy to zwłaszcza fryzjerów, kucharzy małej gastronomii i mechaników pojazdów samochodowych, z drugiej strony kolejny raz dziwi popularność coraz rzadziej nauczanego w województwie zawodu ślusarz (wielokrotnie przytaczano tu dowody na jego wysoką nadwyżkę na lokalnym rynku pracy. Uwagę zwraca fakt, że co trzeci monter-elektronik w województwie wykształcił się w powiecie lubaczowskim.

Wykres 10. Odsetek uczniów kończących najczęściej wybierane kierunki kształcenia zawodowego w powiecie lubaczowskim w roku 2013 na tle województwa podkarpackiego

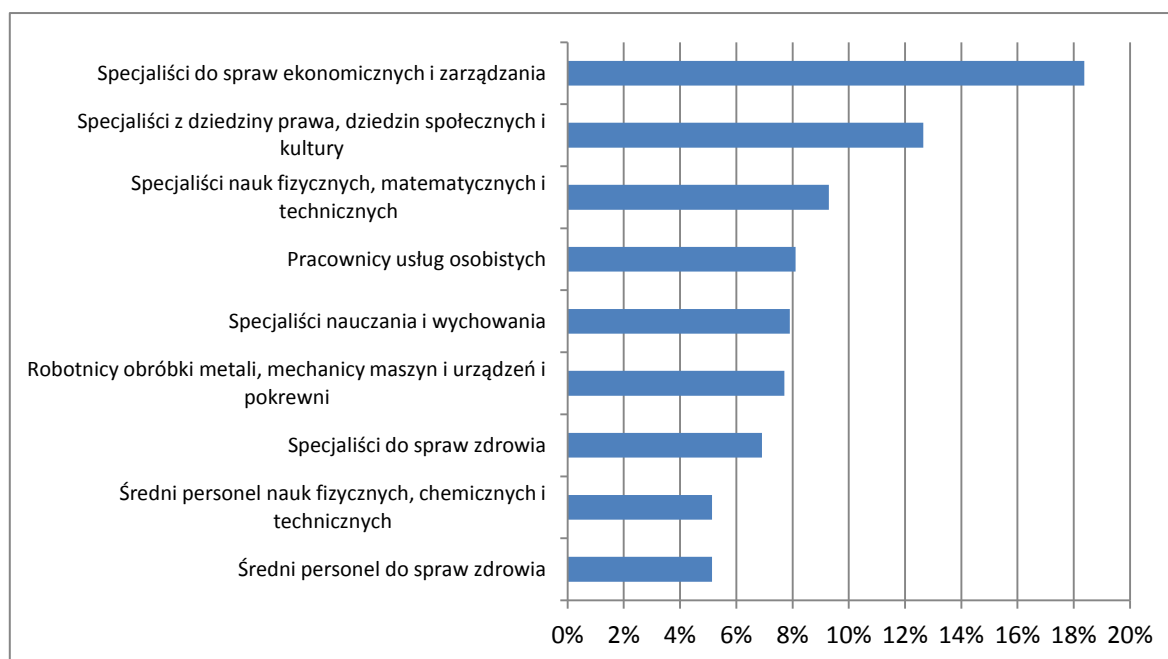
Źródło: Opracowanie własne

Rozdział III. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych rocznika 2013 zarejestrowani w PUP w Lubaczowie

Jako wstęp do bieżącego rozdziału przygotowano zestawienie dotyczące struktury napływu bezrobotnych włącznie z uwzględnieniem rejestrujących się absolwentów (ogółem w 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie dokonano 6363 rejestracji osób bezrobotnych, w tym zarejestrowano 1799 osób bez zawodu).. Pokazanie dynamiki bezrobocia w poszczególnych zawodach jest istotne szczególnie w kontekście prognoz dotyczących bezrobocia w przyszłości, badania w tym kierunku można prowadzić biorąc pod uwagę zarówno perspektywy kilkuletnie lub nawet kilkunastoletnie, ale można też analizować w węższej perspektywie, np. sprawdzając przedstawiciele jakich zawodów najczęściej rejestrują się w miesiącach zimowych, a których w letnich. Wydaje się, że te wyniki w pewien sposób pokażą, jakich zmian w strukturze osób bezrobotnych należy spodziewać się w kolejnych latach. Z jednej strony zauważalny jest fakt zmniejszającej się liczby absolwentów rejestrujących się w zawodach dominujących wśród osób zarejestrowanych w urzędzie pracy powiatu lubaczowskiego, czego konsekwencją powinno być w przyszłości zatrzymanie napływu osób bezrobotnych wykształconych w dziedzinach, które dzisiaj uważane są za nierynkowe i pociągają za sobą trudności ze znalezieniem pracy (np. ślusarz czy krawiec). Z drugiej zauważalny jest napływ osób z wykształceniem wyższym, które nie znajdują na lokalnym rynku miejsc pracy dla siebie.

W przypadku czterech z pięciu najliczniejszych nazwę grupy zawodów poprzedza słowo „specjaliści” - *Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania, Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury, Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych, Specjaliści nauczania i wychowania* – jak zostanie pokazane w dalszej części pracy, w grupach tych dominują zawody będące nadwyżkowymi w powiecie lubaczowskim. Pamiętając o tym, że w ostatnich latach dynamicznie wzrasta liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym można niemal ze stuprocentową pewnością założyć, że trend ten będzie się nadal utrzymywał. W końcu 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie było zarejestrowanych 594 osób z wykształceniem wyższym (niemal co siódmy bezrobotny - 13,5%). Lokalny rynek pracy z racji swej specyfiki nie jest w stanie „wchłonąć” osób o takim poziomie wykształcenia, zaś studia wyższe kończy coraz więcej mieszkańców powiatu, Liczba ofert pracy odpowiednich dla tych grup jest zdecydowanie niewystarczająca, co bezpośrednio przekłada się na bardzo wysoki współczynnik długotrwałego bezrobocia, które dotyka aż 44,6% osób z wykształceniem wyższym.

Wykres 11. Struktura napływu bezrobotnych absolwentów według grup zawodowych w powiecie lubaczowskim w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne

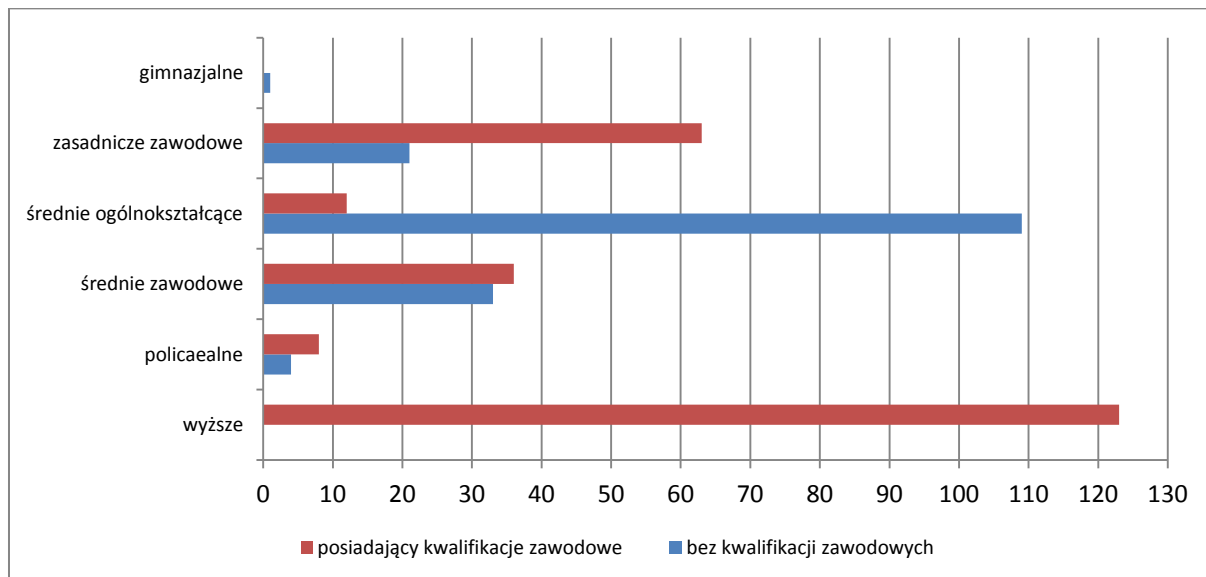
W 2013 roku ukończyło szkoły i zarejestrowało się jako osoby bezrobotne w PUP Lubaczów 410 osób:

- 1 osoba z wykształceniem gimnazjalnym (dla rozwiania wątpliwości o możliwość rejestracji rocznik 95)
- 84 osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym; 11 absolwentów ZSZ w Oleszycach, 65 kończących ZSZ w Lubaczowie, a także 8, które uczyły się poza powiatem lubaczowskim – 3 w Jarosławiu, 3 w Zamościu i 2 w Tomaszowie Lubelskim
- 121 z wykształceniem średnim ogólnokształcącym; 14 uczyło się w Oleszycach, 87 w Lubaczowie, zaś 21 poza terenem powiatu: 5 w Rzeszowie, 8 w Jarosławiu, 2 w Zamościu, 2 w Tomaszowie Lubelskim i po jednej w Radymnie i Piekarach
- 69 absolwentów techników: 30 w Oleszycach, 22 w Lubaczowie, 3 w Tomaszowie Lubelskim, 8 w Jarosławiu i po jednym w Różańcu, Biłgoraju, Lubyczy Królewskiej, Radymnie, Rzeszowie i Przemyślu
- 12 osób po ukończeniu szkół policealnych, 2 w Oleszycach, 6 w Rzeszowie i po jednej w Przemyślu, Dębicy, Krakowie i Jarosławiu
- 123 absolwentów studiów wyższych, najwięcej z nich studiowało w Rzeszowie, były to 62 osoby, 18 uczyło się w Lublinie, 13 w Krakowie, 8 w Jarosławiu, 8 w Przemyślu, 4 w Warszawie, 3 w Tomaszowie Lubelskim, 2 w Łodzi i po jednej 1 w Gliwicach, Stalowej Woli, Tarnobrzegu, Wrocławiu i Zamościu

Jak łatwo policzyć w roku 2013 w PUP Lubaczów zarejestrowało się 62,3% absolwentów zasadniczych szkół zawodowych z terenu powiatu lubaczowskiego; 42,6% osób, które skończyły średnie szkoły zawodowe i policealne w powiecie, a także 20% absolwentów lokalnych liceów (gdyby pominąć absolwentów Niepublicznego Liceum Dla Dorosłych, których zarejestrowało się zaledwie dziesięcioro, odsetek ten wzrósłby do 32,5%).

Po raz kolejny należy poruszyć wątek wysokiego odsetka osób rejestrujących się po ukończeniu szkół zawodowych a nieposiadających dyplomu uzyskania kwalifikacji zawodowych (z racji tego, że opracowanie dotyczy osób, które kończyły szkołę ponad rok temu nie można tłumaczyć tego faktu oczekiwaniem na egzamin zawodowy, brakiem odebranych dokumentów lub podobnymi względami). Z wspomnianych wcześniej 84 absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, bez kwalifikacji pozostawało 21 osób, a więc dokładnie jedna czwarta opisywanej populacji (co ciekawe piątka z nich kończyła szkołę poza powiatem lubaczowskim). Statystycznie i ilościowo o wiele gorzej wyglądała sytuacja wśród absolwentów szkół średnich zawodowych, w tej grupie 36 osoby, a więc 52,2% badanych było bez zawodu. Trudno wiarygodnie opisać takie wyniki bez przeprowadzenia wywiadu wśród reprezentatywnej części tych osób, tak czy inaczej jest to bardzo negatywny trend wyraźnie widoczny w ostatnich latach.

Wykres 12. Struktura wykształcenia absolwentów rocznika 2013 rejestrowanych w PUP Lubaczów w 2013 roku z podziałem na posiadających i nieposiadających kwalifikacji zawodowych

Źródło: Opracowanie własne

*osoby z wykształceniem średnim ogólnym, posiadające kwalifikacje zawodowe, ukończyły wcześniej zasadniczą szkołę zawodową, gdzie uzyskały tytuł zawodowy

Poniżej przedstawiono listę zawodów, w jakich kształcili się absolwenci studiów wyższych rocznika 2013 zarejestrowani w PUP w Lubaczowie w tymże roku. Podobnie jak w poprzednich latach najczęściej było osób klasyfikowanych jako specjaliści do spraw zarządzania i organizacji, -

liczebnie dominują właśnie absolwenci kierunku zarządzanie. Ponadto pojawiło się dziesięć osób z zawodem fizjoterapeuta, po raz kolejny liczną grupę stanowią pedagodzy, specjaliści do spraw administracji, specjaliści do spraw integracji europejskiej oraz ekonomiści. Niestety gros z tych osób ma małe szanse na lokalnym rynku pracy na znalezienie zatrudnienia w zawodzie wyuczonym. Czternaście osób posiadało tytuł inżyniera, wśród nich najwięcej było absolwentów kierunku ochrona środowiska.

Tabela 5. Absolwenci studiów wyższych rocznika 2013 zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie w 2013 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Liczba osób	Lp.	Nazwa zawodu	Liczba osób
1	Animator kultury	3	26	Lekarz weterynarii	1
2	Artysta muzyk instrumentalista	1	27	Logistyk	2
3	Bibliotekarz	1	28	Matematyk	1
4	Biolog	2	29	Monter konstrukcji stalowych	1
5	Biotechnolog	3	30	Nauczyciel języka angielskiego	1
6	Dziennikarz	2	31	Nauczyciel języka polskiego	2
7	Ekonomista	5	32	Pedagog	8
8	Farmaceuta – farmacja apteczna	1	33	Pielęgniarka	2
9	Filolog – filologia polska	1	34	Politolog	1
10	Filozof	1	35	Pozostali dealerzy i maklerzy aktywów finansowych	1
11	Fizjoterapeuta	10	36	Pozostali inżynierowie inżynierii środowiska	2
12	Fizyk	1	37	Pozostali specjaliści do spraw zarządzania i organizacji	10
13	Historyk	1	38	Pozostali specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni	1
14	Inspektor bezpieczeństwa i higieny pracy	1	39	Pozostali specjaliści z dziedziny prawa gdzie indziej niesklasyfikowani	3
15	Inżynier budownictwa – budownictwo ogólne	1	40	Ratownik medyczny	2
16	Inżynier geodeta – geodezja urządzania terenów rolnych i leśnych	1	41	Socjolog	4
17	Inżynier gospodarki przestrzennej	1	42	Specjalista administracji publicznej	9
18	Inżynier inżynierii środowiska – oczyszczanie miast i gospodarka odpadami	3	43	Specjalista do spraw integracji europejskiej	9
19	Inżynier leśnictwa	1	44	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	2
20	Inżynier odlewnik	1	45	Specjalista do spraw rachunkowości	1
21	Inżynier organizacji i planowania produkcji	1	46	Specjalista do spraw rachunkowości zarządczej	3
22	Inżynier rolnictwa	1	47	Specjalista do spraw stosunków międzynarodowych	5
23	Inżynier technologii chemicznej	1	48	Specjalista zdrowia publicznego	1
24	Inżynier technologii drewna	2	49	Teolog	1
25	Kulturoznawca	3			

Zródło: Opracowanie własne

W 2013 roku w PUP w Lubaczowie zarejestrowało się 12 osób, które ukończyły w tym samym okresie szkoły policealne, oraz 69 absolwentów techników zawodowych. Najwięcej osób bezrobotnych pojawiło się w zawodach technik mechanik (11), oraz technik żywienia i gospodarstwa domowego (10). Tym razem zarejestrowało się tylko 3 techników ekonomistów, oraz tylu samo techników budownictwa.

Już wcześniej pisano o bardzo wysokiej liczbie osób bez kwalifikacji zawodowych, w 2013 roku było to 36 osób i trudno się pocieszać faktem, że w gronie absolwentów techników zawodowych rocznika 2011 zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie w 2011 roku aż 58,4% nie legitymowało się dyplomem kwalifikacji zawodowych, zaś w 2012 roku było to 41,5% osób. Jak więc widać, dane z 2013 roku nie są przypadkiem, niestety w ostatnich latach w urzędzie pracy w Lubaczowie rejestruje się bardzo wiele osób z teoretycznie wykształceniem średnim zawodowym, ale w praktyce bez kwalifikacji zawodowych.

Tabela 6. Absolwenci techników zawodowych i szkół policealnych rocznika 2013 zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie w 2013 roku

Lp.	Zawód wyuczony	Liczba osób
1	Asystentka stomatologiczna	1
2	Biomasażysta	1
3	Technik administracji	1
4	Technik budownictwa	3
5	Technik drogownictwa	1
6	Technik ekonomista	3
7	Technik farmaceutyczny	1
8	Technik farmaceutyczny	1
9	Technik mechanik	12
10	Technik obsługi turystycznej	2
11	Technik organizacji usług gastronomicznych	1
12	Technik rolnik	1
13	Technik telekomunikacji	1
14	Technik usług kosmetycznych	1
15	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	11
16	Bez zawodu	36

Źródło: Opracowanie własne

Jak wspomniano wcześniej, w 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie zarejestrowały się niemal dwie trzecie lokalnych zasadniczych szkół zawodowych oraz osiem osób, które uczyły się poza powiatem lubaczowskim. Grupa ta reprezentowała czternaście zawodów, z czego najwięcej osób – 10, rejestrowało się w zawodzie ślusarz (gwoli przypomnienia, szkołę w tym roku skończyło 16 ślusarzy). Niemal równie liczne były zarejestrowania fryzjerów, kucharzy małej gastronomii oraz mechaników pojazdów samochodowych, w każdej z tych specjalizacji pojawiło się dziewięć absolwentów.

W tym miejscu nie można nie odnotować znacznie mniejszej niż rok wcześniej reprezentacji osób bez zawodu (21 w 2013 roku przy 36 w 2012 roku), w rozmowach z pracownikami PUP

zajmujących się aktywizacją osób bezrobotnych często padały zapewnienia o chęci powtórzenia egzaminu zawodowego w roku kolejnym.

Tabela 7. Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych rocznika 2013 zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie w 2013 roku

Lp.	Zawód wyuczony	Liczba osób
1	Dekarz	1
2	Elektromechanik sprzętu gospodarstwa domowego	1
3	Fryzjer	9
4	Kucharz małej gastronomii	9
5	Lakiernik samochodowy	1
6	Mechanik pojazdów samochodowych	9
7	Monter - elektronik	2
8	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	4
9	Murarz	2
10	Ogrodnik	1
11	Piekarz	5
12	Rolnik	1
13	Sprzedawca	7
14	Ślusarz	10
15	Bez zawodu	21

Zródło: Opracowanie własne

Zakończenie

Sytuacja na lokalnym rynku pracy w prostej linii przekłada się na start kariery zawodowej młodych osób. Napływ absolwentów w niektórych zawodach może w odczuwalny lub rzadziej w znaczący sposób potęgować zjawisko nadwyżki specjalistów w pewnych obszarach zawodowych, szczególnie boleśnie jest odczuwalne w specjalizacjach uważanych w dłuższej perspektywie czasowej za niedające szans na znalezienie pracy. W powiecie lubaczowskim dla znaczącej części kończących szkoły początkiem aktywności zawodowej jest rejestracja w urzędzie pracy. Jest to grupa osób pomimo stosunkowo najlepszego wykształcenia, (przypomnieć należy, iż w 2013 roku w grupie absolwentów najczęściej rejestrowano osoby z wykształceniem wyższym) i najwyższej mobilności, napotykająca na wysokie bariery w znalezieniu pracy, wynikające ze wzmiankowanych niedostatków lokalnego rynku pracy. W grupie tej dochodzi do największych przetasowań osobowych, wynikających między innymi z podejmowania prac dorywczych, niezapewniających stabilnego zatrudnienia, a także opuszczania terenu powiatu przez część osób, które w wyznaczonej sobie perspektywie czasu nie potrafiły znaleźć pracy.

Przyczyną trudności z wejściem na rynek pracy może być nieodpowiednie wykształcenie., Często dochodzi do przypadkowego wyboru szkoły i przyszłego zawodu. Uzyskane umiejętności i typ wykształcenia, a w konsekwencji zawód wyuczony, mogą mieć decydujący wpływ na to, ile czasu trzeba będzie potem poświęcić na znalezienie zatrudnienia. Codziennym zjawiskiem w powiecie lubaczowskim jest podejmowanie pracy nie w zawodzie wyuczonym, a w innym, niekoniecznie pokrewnym. Obecnie większość osób pracuje w zawodach, w których ma możliwość jedynie w części wykorzystać wyuczone umiejętności i wiedzę. Formalnie absolwenci wchodzący na rynek pracy są coraz lepiej wykształceni, jednak bardzo często oznacza to jedynie uzyskanie podstawowych lub niedopasowanych do danego rynku kwalifikacji zawodowych, co widać nawet w przypadku osób z wykształceniem wyższym – na lokalnym rynku pracy brakuje zapotrzebowania na ich umiejętności. W kontekście monitorowania zawodów deficytowych i nadwyżkowych nie można zapomnieć o jednym z podstawowych czynników determinujących w decydującym stopniu szanse danej osoby na znalezienie pracy, a mianowicie posiadanych kwalifikacjach zawodowych, podstawową formą ich nabywania jest osiągnięcie w trybie nauki w szkole lub poprzez praktykę w miejscu pracy, dodatkowymi formami stają się szkolenia lub formy wsparcia typu przygotowanie zawodowe dorosłych. Jeśli chodzi o omawiany wskaźnik, aż jedna czwarta (24,8%), czyli aż 1092 bezrobotnych w końcu 2013 roku nie posiadało żadnych uprawnień zawodowych, w realiach współczesnego rynku pracy i stale zwiększających się wymagań pracodawców wobec kandydatów do zatrudnienia, jest to liczba dramatycznie wysoka, pokazująca jak trudny do zrealizowania pozostaje problem aktywizacji zawodowej ogromnej rzeszy osób. Część z tych osób to absolwenci szkół gimnazjalnych, niekontynuujące dalszej nauki, oraz ponadgimnazjalnych, które nie kształcą w zawodzie (licea ogólnokształcące), a także, co już w tym opracowaniu kilka razy przywoływano, absolwenci, którzy

nie podeszli bądź nie zaliczyli egzaminu poświadczającego kwalifikacje zawodowe. Paradoksalnie w 2013 roku bez zawodu rejestrowała się znacząca reprezentacja osób z wykształceniem średnim zawodowym, na ich tle o wiele lepiej wyglądali absolwenci zasadniczych szkół zawodowych. Oczywiście, otwartym pozostaje pytanie, ile spośród osób, które posiadają formalne kwalifikacje, potrafi skutecznie poszukiwać możliwości zatrudnienia, a także po uzyskaniu tej możliwości utrzymać zatrudnienie wykazując się praktycznymi umiejętnościami.

Wyniki analiz powinny stanowić przesłankę dla oceny spójności systemu kształcenia z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy. Regularny monitoring zmian w ofercie edukacyjnej ma pozwolić na określenie zawodów wywierających największy wpływ na rynek pracy, pożądanym przez pracodawców i będzie stanowiło podstawę do opracowania działań na rzecz dostosowania kierunków kształcenia do wymagań lokalnego rynku pracy. Aby ułatwić młodym ludziom wejście na rynek pracy, Powiatowy Urząd pracy w Lubaczowie oferuje absolwentom usługi i instrumenty rynku pracy przewidziane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, badania prowadzone przez publiczne służby zatrudnienia są szczególnie istotne w aspekcie organizacji szkoleń dla osób bezrobotnych. Bardzo liczne działania pomocowe, podejmowane przez publiczne służby zatrudnienia w stosunku do tej kategorii osób, są tylko jednym z elementów poprawy sytuacji w tym zakresie, decydujące znaczenie może mieć dopiero znacząca zmiana obrazu lokalnego rynku pracy.

Zatwierdził: